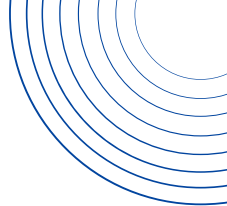

Współfinansowane przez
Unię Europejską

METODY AKTYWIZUJĄCE W EDUKACJI

**ZESTAW UNIWERSALNYCH ĆWICZEŃ
AKTYWIZUJĄCYCH, KTÓRE MOGĄ BYĆ
MODYFIKOWANE I WYKORZYSTYWANE
W PRACY NAUCZYCIELI I TERAPEUTÓW
PODCZAS ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH.**

Praca zbiorowa

Opracowanie i skład: Agata Sawicka, Monika Górecka-Grzywacz, Joanna Operacz
Współautorki: Sylwia Bartnik, Anna Belowska, Agnieszka Gutkowska, Beata Jasińska,
Iwona Józwiak, Barbara Kogut, Agnieszka Moczkoan, Justyna Prostack-Misiura,
Urszula Szczepanek, Iwona Wontorska, Małgorzata Zaceńska,

Słowo wstępne

Współfinansowane
przez Unię Europejską

Projekt ERASMUS+
nr 2022-1-PL01-KA121-SCH-000066457 realizowany
przez Publiczną Szkołę Podstawową nr 17
im. Jana Kochanowskiego w Radomiu

Niniejsza publikacja powstała jako rezultat projektu ERASMUS+ dofinansowanego przez Unię Europejską realizowanego przez Publiczną Szkołę Podstawową nr 17 im. Jana Kochanowskiego w Radomiu. Projekt ten miał na celu podnoszenie kompetencji zawodowych i osobistych pracowników dydaktycznych, a przez to podniesienie jakości pracy szkoły.

Publikacja zawiera opis metod i ćwiczeń, które mogą być modyfikowane i szeroko wykorzystywane w pracy nauczycieli i terapeutów jako wstęp, uzupełnienie czy też urozmaicenie zajęć edukacyjnych.

Publikacja powstała jako efekt dzielenia się wiedzą i upowszechniania rezultatów projektu po udziale 14 nauczycieli w kilku specjalistycznych kursach doskonalących ich umiejętności i wzbogacających wiedzę z zakresu metod aktywizujących. Uczestnicy rozwinęli również umiejętności językowe, ponieważ szkolenia prowadzone były w języku angielskim.

Candy quiz-słodki quiz

Cele:

- Wzbogacenie słownictwa
- Utrwalenie wiadomości w danym zakresie
- Ćwiczenie budowania wypowiedzi
- Ćwiczenie koncentracji uwagi
- Kształtowanie pozytywnej atmosfery w grupie

Potrzebne materiały:

- Paczka kolorowych cukierków, ważne aby cukierki były w różnych kolorach, które potem posłużą nam jako kategorie
- Kolorowe karteczki, na których zapisujemy kategorie jak np. food, family, pets itd.
- Zestaw pytań do każdej kategorii

Czas trwania:

15-20minut

Przebieg:

- Uczestnicy zabawy siadają w kręgu z nauczycielem.
- Nauczyciel z paczki wybiera po jednym cukierku w danym kolorze i kładzie go na karteczce z kategorią np. zielony cukierek – food, czerwony – family itd.
- Następnie dzieci losują z paczki cukierka i zanim go zjedzą, odpowiadają na pytanie z wylosowanej kategorii.
- Można pozwolić dzieciom, aby zdecydowały, na który numer pytania z wylosowanej kategorii chcą odpowiadać lub dla ułatwienia zabawy pozwolić aby same zdecydowały, z której kategorii chcą pytanie.

Słowa - klucze

Cele:

- Zainteresowanie uczniów tematem zajęć
- Aktywizacja i integracja całej grupy
- Rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi, uważnego słuchania i zapamiętywania
- Utrwalenie znajomości liter

Potrzebne materiały:

- Tablica interaktywna z funkcją pisania / lub tablica zwykła i kreda/ lub karton i flamaster
- Przygotowane słowo -klucz
- Narysowane puste kwadraty odpowiadające liczbie liter w słowie - kluczu

Czas trwania:

3-5minut

Przebieg:

- Uczestnicy siedzą w ławkach / na podłodze .
- Prowadzący zaprasza uczestników do poszukiwania słowa które będzie najważniejszym słowem zajęć.
- Uczniowie według ustalonej zasady np. przez podniesienie ręki (w parach lub pojedynczo) odgadują brakujące litery.
- Wymieniane litery alfabetu (w starszych grupach) nie powinny się powtarzać.
- Prowadzący lub wybrany uczeń wpisuje prawidłowe litery do odpowiednich kwadratów.
- Osoba, która odgadnie ostatnią literę głośno odczytuje hasło.
- Uczestnicy krótko bawią się poznanym słowem np. dzielą na sylaby, liczą głoski i litery , szukają go w zeszycie ćwiczeń itp.
- Słowo- klucz pozostaje na tablicy do końca zajęć a potem wędruje do pudełka i posłuży do innego ćwiczenia.

Clapping game - gra w klaskanie

Cele:

- Integracja grupy
- Ćwiczenie uważności
- Koncentracja uwagi
- Współpraca w zespole

Potrzebne materiały:

- Zdanie, które używamy w ćwiczeniu wyświetlamy uczestnikom na ekranie lub przygotowujemy na planszy

Czas trwania:

Zależy od osiągnięcia celu. Zabawa kończy się gdy cała grupa wyklaskać bezbłędnie zdanie.

Przebieg:

- Na tablicy piszemy dowolne zdanie.
- Uczestnicy wybierają dla siebie jedną lub dwie litery.
- Uczestnicy klaskają swoją literkę w zdaniu.
- Gdy jest przerwa między wyrazami należy klasnąć dwa razy.
- Podczas zabawy nie można komunikować się ze sobą.
- Przerwy zabawę i zaczynamy od początku gdy uczestnicy rozmawiają.
- Zadanie kończy się gdy grupie udaje się bezbłędnie wyklaskać całe zdanie.

O tym, co najważniejsze w życiu

Cele:

- Kształtowanie u uczniów odpowiednich postaw i wartości, którymi powinniśmy się kierować w swoim życiu
- Utrwalanie takich wartości, jak: dobroć, piękno, miłość, odpowiedzialność, poświęcenie, szacunek dla drugiego człowieka
- Rozwijanie umiejętności odróżniania dobra od zła

Potrzebne materiały:

- Książka pt. „O języku, który kochał za bardzo” autorstwa Nela Nielsen
- Koło wycięte z kartonu w żółtym kolorze z napisem „Co to znaczy: czynić dobro?”
- Paski papieru w żółtym kolorze, mazaki/pisaki, zestaw dla każdego uczestnika potrzebny do wykonania języka: ciastolina, kawałki makaronu spaghetti, ziarenka pieprzu/ziela angielskiego

Czas trwania:

20-30 minut

Przebieg:

Zabawa na dobry początek: „Najważniejsze słowa”: Uczestnicy odrysowują swoje dłonie na dużym kartonie szarego papieru, na chodniku lub boisku (jeśli zajęcie odbywa się w plenerze). Wpisują w nie „najważniejsze słowa” (wyrazy wyrażenia, których dzieci używają w stosunku do swoich rodziców, przyjaciół). Następnie odczytują to, co zapisali, wyjaśniając krótko, dlaczego takie słowo/wyrażenie jest ich zdaniem najważniejsze w życiu.

O tym, co najważniejsze w życiu

- Krótka rozmowa na temat wydarzeń opisanych w książce pt. „O języku, który kochał za bardzo”, której treść uczestnicy poznali wcześniej.
- Próba wyjaśnienia znaczenia zdania: „*Prawo naturalne, języku, to dwa słowa: „czyń dobro” i jest to najważniejsze prawo we wszechświecie*”.
- „Co to znaczy: czyń dobro?” - Zabawa z wykorzystaniem metody „Słoneczko”: W centralnym miejscu układamy koło z napisem „Co to znaczy: czyń dobro?”. Uczestnicy wypisują na paskach papieru swoje propozycje i dokładają je do słoneczka (młodsze dzieci losują przygotowane paski z propozycjami przygotowanymi przez nauczyciela, decydując o tym, które z nich pasują im, aby odpowiedzieć na pytanie).
- Wykonanie języka: Uczestnicy otrzymują przygotowaną ciastolinę, kawałki makaronu spaghetti, ziarenka pieprzu/ziela angielskiego i wykonują języka.

Silent Talking- cicha mowa

Cele:

- Kształtowanie empatii
- Kształtowanie umiejętności odczytywania i rozumienia odczuć innych osób
- Tę metodę można zastosować po jakimś ważnym wydarzeniu – wycieczce, aby poznać odczucia, refleksje
- Metoda może służyć poznaniu i podzieleniu się refleksjami po jakimś trudnym, niebezpiecznym zdarzeniu, konflikcie

Potrzebne materiały:

- Kartki, flamastry, kredki

Czas trwania:

30 minut

Przebieg:

- Ćwiczenie może być wykonane jako podsumowanie wycieczki, lub jako sposób na poznanie odczuć uczniów po jakimś trudnym wydarzeniu w klasie lub szkole.
- Uczniowie dobierają się dwójkami lub losujemy pary.
- Prowadzący zajęcia rozdaje kartki, pisaki, kredki, podaje temat i zasady wykonania zadania, np. *„Narysuj, co podobało Ci się wczoraj, co widziałaś, jak się dzisiaj czujesz w związku z tym, co się wydarzyło?”*
- Każdy z uczestników rysuje na swojej kartce, nic nie pisze, uczestnicy nie mogą nic mówić. Jeśli ktoś się odezwie, zabieramy kartkę i zadanie wykonuje od początku.
- Po upływie czasu uczestnicy wymieniają się w parach kartkami i każda z osób próbuje wskazać co widzi, jak odczytuje stan ducha, odczucia drugiej osoby.
- Druga część zadania można wykonać tylko w parach lub na forum całej klasy.

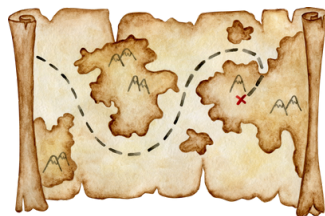
Treasure hunt- poszukiwanie skarbu

Cele:

- Utrwalenie poznanego materiału
- Rozwijanie kompetencji językowych
- Doskonalenie umiejętności pracy w grupie

Potrzebne materiały:

- Mapy
- Kierunkowskazy/strzałki
- Rysunki, obrazki - dla młodszych

Czas trwania:

- W zależności od wieku i możliwości grupy; wyznaczamy określony czas – albo gra będzie trwać do momentu odnalezienia wszystkich kartek.

Przebieg:

- Napisz na kilku kartkach nazwy np. przedmiotów, których używasz na co dzień (w języku angielskim, niemieckim ...)
- Następnie schowaj karteczki w całym domu /pokoju/klasie /w ogrodzie – to zależy od wieku dzieci i od tego, na jak długo potrafią się skupić na jednej czynności.
- Start! Szukamy! Odnalezienie wszystkich karteczek (lub zakończenie czasu) to nie wszystko. Teraz nadszedł czas na otwarcie znalezisk i odszyfrowanie nazw skarbów. Uczniowie będą musieli jak najszybciej dobiec do określonego przedmiotu i wrzucić do swojego wiadra ze skarbami.
- Kto wygrywa? Naturalnie ten pirat lub detektyw, który znajdzie więcej skarbów.

Box of knowledge- pudełko wiedzy

Cele:

- Utrwalanie partii materiału
- Integracja zespołu klasowego
- Umiejętność pracy w zespole
- Przetamywanie barier w kontaktach z rówieśnikami

Potrzebne materiały:

- Pudełko, kartki papieru, długopis

Czas trwania:

15-20 minut

Przebieg:

Metodę można stosować praktycznie na każdym przedmiocie. Uczniowie poprzez zabawę utrwalają daną partię materiału.

- Nauczyciel przygotowuje tyle czystych kartek ilu jest uczniów w klasie, wkłada je do pudełka, następnie podchodzi do każdego ucznia.
- Zadaniem ucznia jest napisać na kartce przykład działania z mnożenia, ale bez wyniku.
- Kiedy wszyscy uczniowie napiszą swoje propozycje działań nauczyciel ponownie podchodzi do uczniów.
- Każdy losuje karteczkę i podaje wynik działania.
- Następnie wkłada ją do pudełka.
- Wszyscy uczniowie biorą udział w losowaniu przykładów.

Test czujności

Cele:

- Uczenie i ćwiczenie koncentracji, skupienia oraz otwartości na nowe wyzwania
- Integracja zespołu klasowego
- Powtórzenie i utrwalenie wiadomości

Potrzebne materiały:

- Karteczki z poleceniami dla uczniów

Czas trwania:

15-30 minut

Przebieg:

- Uczniowie mogą siedzieć w kręgu, na krzesłkach, podłodze, przy dużym stole lub w swoich ławkach, zwróceniu do siebie twarzami.
- Każdy losuje jedną lub dwie karteczki z zadaniami, które przygotował dla nich nauczyciel. Uczniowie zapoznają się z poleceniami na swojej/swoich kartce/kartkach. Polecenia mogą dotyczyć różnych czynności, określonego przedmiotu, tematu lub działu. Ważne jest aby podczas wykonywania zadania uczniowie zachowali milczenie, nie komentowali, a jedynie skupili się na wykonaniu zapisanej czynności.
- Nauczyciel rozpoczyna zabawę słowem „*START*”. Uczeń, który ma na swojej kartce zapisane polecenie: „*Gdy usłyszysz słowo START*” wykonuje pierwsze zadanie zapisane na planszy nr 2.

Sketchnoting – wizualne notatki

Cele:

- Usprawnienie zapamiętywania poprzez korzystanie z obrazu i tekstu
- Upraszczenie trudnych zagadnień, ułatwienie zrozumienia nowych treści
- Wzmacnianie przekazu
- Zachęcanie i motywowanie uczniów do efektywnej nauki
- Pobudzanie kreatywności w samodzielnym i odpowiedzialnym organizowaniu procesu uczenia się

Potrzebne materiały:

- Kartki papieru, kolorowe flamastry, markery, ołówki

Czas trwania:

20-30 minut

Przebieg:

- Sketchnoting polega na wykorzystaniu szkiców i tekstu do robienia wizualnych notatek. Notatka powinna składać się z prostych obrazków oraz tekstu. Uczniowie tworzą własny bank ikon (emocje, strzałki, punktory, łączniki, boksy, chmurki, ramki, wstęgi) lub wykorzystują gotowe elementy graficzne. Posługują się hasłami i słowami kluczowymi. W notatkach stosują kolory kontrastowe, aby zaakcentować to co jest szczególnie ważne. Aby tworzyć notatki nie trzeba umieć rysować – proste rysunki doskonale się sprawdzają.

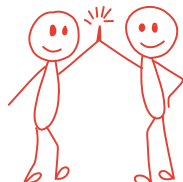

Photo challenge- wyzwanie fotograficzne

Cele:

- Rozwój twórczej wyobraźni oraz kreatywności
- Doskonalenie umiejętności komunikacyjnych i procesu budowania relacji między uczniami, nauczycielami
- Rozwój motywacji do działania
- Nauka współdziałania w grupie.

Potrzebne materiały:

- Telefon z komunikatorem np. Whatsapp, Należy założyć grupę uczestników na komunikatorze.

Czas trwania:

45 minut

Przebieg:

- Wybieramy się z grupą do parku. Dzielimy uczestników na 3-4 osobowe grupy. Grupa wybiera lidera. Uczestnicy dostają na komunikatorze polecenia wg. których mają wykonywać zdjęcia.
- *Nie są to polecenia, ale hasła.* Uczestnicy mogą wówczas wykazać się swoją wyobraźnią. Prowadzący prosi, aby w określonym czasie grupy wykonały 5 zdjęć, które będą pasowały do podanych haseł.
- Następnie, każda grupa ma wybrać 3 zdjęcia, które wg. członków grupy są najbardziej oryginalne. Zdjęcia te liderzy wysyłają na komunikator. Wszyscy uczestnicy głosują na najlepsze zdjęcia.
- Po określonym czasie następuje ogłoszenie wyników. Autorzy zdjęcia są nagrodzeni brawami, a zdjęcie można umieścić np. na stronie szkoły.
- Po przejściu do pomieszczenia, możemy wyświetlić wszystkie zdjęcia i poprosić autorów o krótki komentarz.
- Modyfikacją ćwiczenia może być opracowanie haseł do robienia zdjęć przez grupy. Potem następuje wymiana haseł i wykonywanie zadania.

Drama- Technika “ ruchu zatrzymanego”

Cele:

- Ćwiczenie koncentracji uwagi oraz myślenia twórczego
- Rozbudzanie i rozwijanie wyobraźni i fantazji
- Integracja grupy przez współpracę i współdziałanie, wspólne wyciąganie wniosków oraz wspólne pomysły
- Rozwijanie języka przez zabawy słowne i ze słowem

Potrzebne materiały:

- Dowolny wiersz

Czas trwania:

10-15 minut

Przebieg:

- Nauczyciel czyta wiersz, po czym tłumaczy zabawę.
- Zadaniem dzieci jest przedstawienie treści wiersza za pomocą „ruchu zatrzymanego”.
- Nauczyciel dzieli klasę na 3 lub 4 grupy.
- Podchodzi do każdej grupy i cicho wspólnie uzgadniają, jakie zdarzenie z wiersza dany zespół będzie przedstawiał. Można również każdej grupie dać kartkę z sugerowaną do przedstawienia sceną z wiersza.
- Dzieci przyjmują rolę, która im się najbardziej podoba i którą będą odgrywać.
- Każda grupa prezentuje swoją scenę za pomocą ruchu zatrzymanego.
- Nauczyciel podchodzi do każdego dziecka w grupie i kładąc mu rękę na ramieniu zadaje trzy pytania, na które dziecko odpowiada:
- *Kim jesteś?/ Co robisz?/ Co czujesz?*
- Następnie inne grupy rozpoznają, jaka scena z wiersza została przedstawiona.

Grupowe rysowanie

Cele:

- Współpraca w grupie, integracja zespołu
- Uczenie kreatywności
- Ćwiczenia manualne i usprawniające
- Utrwalenie jakiegoś pojęcia, wskazania tematu lektury, itp

Potrzebne materiały:

- Karton papieru np. formatu A3
- Markery (po jednym na grupę)
- Gumki recepturki (po jednej na grupę)
- Sznurki długości ok. 30-50 cm po jednym na każdego członka grupy

Czas trwania:

5-10 min. na jedno polecenie

Przebieg:

Dzielimy klasę na grupy 4-6 osób. Każdej z grup przydzielamy kartki papieru, marker, gumkę recepturkę i tyle sznurków, ile osób liczy grupa. Kartony można położyć na podłodze.

Uczniowie muszą nałożyć ściśle gumkę na marker, a następnie do gumki dowieźć swoje sznurki.

Manewrując sznurkami i utrzymując marker w pionie, należy wykonać polecenie: narysować lub napisać odpowiedź na pytanie powtórzeniowe lub związane z innym tematem zajęć, np.: *Napiszcie datę bitwy pod Grunwaldem lub Zapiszcie pytania, na które odpowiada liczebnik.*

Zadanie wymaga od uczniów nie tylko wiedzy, ale także zręczności w manewrowaniu sznurkami i współpracy wszystkich członków grupy.

Test czujności - plansza 1

Poniższa plansza może być wykorzystana na wiele sposobów np.: w klasach 1-2 podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej do dzielenia wyrazów na sylaby lub głoski. Na języku angielskim do powtórzenia słownictwa.

START 	
 	 1
1 	
 	 5
5 	
 	 7
7 	

Test czujności - plansza 1

 	
 	 8
8 	
 	 2
2 	
 	
 	 KONIEC

Test czujności - plansza 2 - zajęcia integracyjne

<p>Gdy usłyszysz : START</p> <p>Wstań i powiedz: WITAJCIE PO WAKACJACH!</p>	<p>Gdy usłyszysz: WITAJCIE PO WAKACJACH!</p> <p>Wstań i powiedz: CZAS ZACZAĆ NOWY ROK SZKOLNY!</p>
<p>Gdy ktoś powie: CZAS ZACZAĆ NOWY ROK SZKOLNY</p> <p>Wstań i podskocz trzy razy lewej nodze.</p>	<p>Gdy ktoś podskoczy trzy razy na lewej nodze</p> <p>Wstań i napisz na tablicy: CZEŚĆ.</p>
<p>Gdy ktoś napisze na tablicy: CZEŚĆ</p> <p>Wstań i przybij się z dziewczynkami piątkę.</p>	<p>Gdy ktoś przybije się z dziewczynkami piątkę</p> <p>Krzyknij: ZACZAŁ SIĘ WRZESIEŃ, BIERZMY SIĘ DO PRACY!!</p>
<p>Gdy ktoś krzyknie: ZACZAŁ SIĘ WRZESIEŃ, BIERZMY SIĘ DO PRACY</p> <p>Wstań i przywitaj się z chłopcami robiąc żółwika.</p>	<p>Gdy ktoś przywita się z chłopcami robiąc żółwika</p> <p>Wstań i policz od 5 do zera.</p>
<p>Gdy ktoś policzy od pięciu do zera</p> <p>Wstań i powiedz: LUBIĘ NASZĄ SZKOŁĘ!!!</p>	<p>Gdy ktoś powie: LUBIĘ NASZĄ SZKOŁĘ</p> <p>Wstań i zrób 5 pajacyków.</p>
<p>Gdy ktoś zrobi 5 pajacyków</p> <p>Podejdź do tablicy i narysuj duże serce.</p>	<p>Gdy ktoś narysuje duże serce</p> <p>Powiedz: NA PRZERWIE NIE MOŻNA BIEGAĆ, BIĆ SIĘ I POPYCHAĆ.</p>
<p>Gdy ktoś powie: NA PRZERWIE NIE MOŻNA BIEGAĆ, BIĆ SIĘ I POPYCHAĆ.</p> <p>Wstań i zrób 5 przysiadów.</p>	<p>Gdy ktoś zrobi 5 przysiadów.</p> <p>Wstań i krzyknij : NASZA KLASA JEST FAJNA!</p>
<p>Gdy ktoś krzyknie: NASZA KLASA JEST FAJNA!</p> <p>Podejdź do tablicy i narysuj w środku serca cyfrę 6.</p>	<p>Gdy ktoś narysuje w środku serca 6</p> <p>Powiedz: SZANUJEMY WSZYSTKO CO ZNAJDUJE SIĘ W SZKOLE I POZA NIĄ.</p>
<p>Gdy ktoś powie: SZANUJEMY WSZYSTKO CO ZNAJDUJE SIĘ W SZKOLE I POZA NIĄ</p> <p>Wstań i powiedz: DAMY RADĘ!</p>	<p>Gdy ktoś powie: DAMY RADĘ</p> <p>Powiedz: TO BĘDZIE UDANY ROK SZKOLNY.</p>
<p>Gdy ktoś powie: TO BĘDZIE UDANY ROK SZKOLNY</p> <p>Wstań i zrób 5 przysiadów.</p>	<p>Gdy ktoś zrobi 5 przysiadów</p> <p>Wstań i powiedz: TO JEST JUŻ KONIEC TEGO ZADANIA!</p>

Photo challenge- wyzwanie fotograficzne- przykładowe hasła

1. coś czerwonego	2. naturalna tekstura z bliska	3. symbol
4. szczególne miejsce	5. wschód lub zachód słońca	6. znak zimy
7. ślady zwierząt	8. śmieci , które zebrałeś	9. pies, którego nie znasz
10. nowe spojrzenie na rzecz znaną	11. drzewo	12. dom zwierzęcia
13. zbiornik	14. cień	15. baw się dobrze
16. cień księżycy	17. dobre miejsce	18. ptak
19. coś co zapowiada zmianę	20. twój wybór	21. artystyczny krajobraz